

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, АДМІНІСТРУВАННЯ І СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА. СОЦІАЛЬНА
РЕАБІЛІТАЦІЯ»**

**спеціальності 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»
галузі знань 23 «Соціальна робота»**

Київ 2025

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
(протокол № 9 від 5 лютого 2025 р.)

Затверджено Вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 3 від 24 березня 2025 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- Т. М. ХЛІБНИКОВА* кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та економіки факультету соціально-гуманітарних наук і соціальних технологій Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
- Н. О. ПРИХОДЬКІНА* доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Методичні рекомендації до атестації здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» / укл. Г. Ю. Кравченко, Т. Є. Рожнова. Київ, 2025. 70 с.

У методичних рекомендаціях розкрито законодавчу логіку атестаційного процесу, проаналізовано правові засади, етичні норми та принципи академічної доброчесності, схарактеризовано змістові та організаційні аспекти підготовки та захисту кваліфікаційних робіт у різних формах: дипломної роботи, наукової доповіді за сукупністю статей, магістерської дисертації, наведено зразки та приклади оформлення різних компонентів кваліфікаційної роботи.

Видання адресоване здобувачам вищої освіти, викладачам та іншим особам, які здійснюють наукові дослідження.

ЗМІСТ

ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	6
ФОРМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
Особливості кваліфікаційної роботи у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	9
Особливості кваліфікаційної роботи у формі НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ за сукупністю статей	14
Особливості кваліфікаційної роботи у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ.....	17
ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	20
ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	24
СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	28
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Error! Bookmark not defined.
ДОДАТКИ.....	40
ДОДАТОК А.....	40
ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	43
ДОДАТОК Б	43
ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	43
ДОДАТОК В	46
БЛАНК ЗАВДАНЬ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	46
ДОДАТОК Г	48
ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ.....	48
ДОДАТОК Д.....	49
Д 1. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	49
Д 2. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ ЗА СУКУПНІСТЮ СТАТЕЙ	50
Д 3. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі	51
ДОДАТОК Е	52
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ	52
ДОДАТОК Ж	53
Ж 1. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи магістра у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	53
Ж 2. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи магістра у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ.....	56
ДОДАТОК К.....	59
ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЗАГОЛОВКІВ, ТАБЛИЦЬ, РИСУНКІВ	59
ПРИКЛАДИ МОВНИХ КЛІШЕ ТА МОВНИХ КОНСТРУКЦІЙ ДЛЯ ВИКЛАДУ ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	61
ДОДАТОК М	65
ОФОРМЛЕННЯ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ, ПОСИЛАННЯ ЗА ДСТУ 8302:2015 «БІБЛОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ»	65
М.2 Правила цитування та посилання на літературні джерела за ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»	70

ДОДАТОК Н.....	71
ЗРАЗОК ВІДГУКУ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	71
ДОДАТОК П.....	72
ЗРАЗОК РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	72
ДОДАТОК Р	73
АНТИПЛАГІАТНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОНЛАЙН СЕРВІСИ ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ	73

ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	3
ФОРМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
Особливості кваліфікаційної роботи у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	8
Особливості кваліфікаційної роботи у формі НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ за сукупністю статей	12
Особливості кваліфікаційної роботи у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ	15
ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	18
ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	22
СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	26
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТОК А. Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт	38
ДОДАТОК Б 1. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	41
ДОДАТОК Б 2. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра у формі НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ	42
ДОДАТОК Б 3. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ	43
ДОДАТОК В. Бланк завдань на кваліфікаційну роботу	44
ДОДАТОК Г. Приклад оформлення анотації	46
ДОДАТОК Д 1. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	47

ДОДАТОК Д 2. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ ЗА СУКУПНІСТЮ СТАТЕЙ	48
ДОДАТОК Д 3. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ	49
ДОДАТОК Е. Зразок оформлення переліку умовних позначень, скорочень	50
ДОДАТОК Ж 1. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи магістра у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	51
ДОДАТОК Ж 2. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи магістра у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ	54
ДОДАТОК К. Приклади оформлення заголовків, таблиць, рисунків	57
ДОДАТОК Л. Приклади мовних кліше та мовних конструкцій для викладу змісту кваліфікаційної роботи	59
ДОДАТОК М1. Приклади оформлення використаних джерел за ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання	63
ДОДАТОК М2. Правила цитування та посилання на літературні джерела за ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»	66
ДОДАТОК Н Бланк відгуку на кваліфікаційну роботу	67
ДОДАТОК П Бланк рецензії на кваліфікаційну роботу	68
ДОДАТОК Р Он-лайн сервіси перевірки на плагіат	69

ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота виконується здобувачем вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» на завершальному етапі навчання і передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із спеціальності та застосування їх під час виконання конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих і інших завдань; розвиток навичок самостійної дослідницької роботи і оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних із темою дипломної роботи (проекту).

Теми кваліфікаційних робіт визначаються випусковою кафедрою, а саме кафедрою педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти». Здобувач вищої освіти має право обрати тему із запропонованого переліку тем, визначеного кафедрою (Додаток А), або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розроблення.

Публічний захист кваліфікаційної роботи – форма атестації, що передбачається на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти та НРК.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та / або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та / або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності [7].

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає восьмому рівню НРК, що визначає здатність особи розв'язувати складні задачі і проблеми в певній галузі професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог [21; 22].

Взаємозв'язок між базовими навчальними дисциплінами та нормативним змістом підготовки в термінах результатів навчання, що перевіряються під час захисту кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра відображено в таблиці 1 [14; 25].

Таблиця 1

Результати навчання, що перевіряються на захисті кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота»

Навчальна дисципліна	Результати навчання
Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра	
Менеджмент соціальної роботи	1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій соціальної роботи
Соціальна політика в умовах євроінтеграції України	2. Ідентифікувати соціальні проблеми та обґрунтовувати методи їх вирішення
Ресоціалізація, соціальна реабілітація дорослих та соціальна корекція	3. Проєктувати ефективні системи надання соціальних послуг
Соціальна інклюзія дорослих і соціальна реабілітація для людей з ООП	4. Обґрунтовувати та управляти соціальними проєктами, генерувати ідеї
Медико-біологічні основи соціальної реабілітації	5. Планувати діяльність соціальних служб у стратегічному та тактичному розвитку
Організація та управління соціальними проєктами	6. Формувати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації професійних рішень з урахуванням етичних засад
Соціально-педагогічний патронат у системі соціальної роботи	7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації з клієнтами, колегами та в міжпрофесійних командах
Соціальне партнерство в програмах реабілітації	8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення у соціальній роботі
Психологія травми та травмуючих подій	9. Вміти спілкуватися в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами
Соціальне забезпечення та соціальне страхування	10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді
Соціальна медіація та фасилітація	11. Забезпечувати особистий професійний розвиток
Соціальні технології розвитку громади	12. Здійснювати супервізію та керівництво соціальними службами
Інформаційно-комунікативні технології у соціальній роботі	13. Планувати і здійснювати ресурсне забезпечення соціальних служб

ФОРМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Форми кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» ДЗВО «Університет менеджменту освіти» визначено виходячи з вищезазначеного, а саме:

1. **ДИПЛОМНА РОБОТА** на здобуття освітнього ступеня магістра;
2. **НАУКОВА ДОПОВІДЬ** на здобуття освітнього ступеня магістра, підготовлена за сукупністю відповідно двох / трьох тематичних статей, опублікованих у фахових педагогічних виданнях за переліком МОН, у наукових періодичних виданнях з педагогіки інших держав, у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та / або Scopus;
3. **МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ** на здобуття освітнього ступеня магістра.

 Вибір тієї чи іншої форми кваліфікаційної роботи здійснюється за власним бажанням і уподобаннями здобувача освітнього ступеня магістра та не надає жодних переваг при оцінюванні кваліфікаційної роботи державною екзаменаційною комісією. Кожна з позначених форм кваліфікаційної роботи має певну специфіку, що може бути більш зрозумілою, доступною для виконання, цікавою для здобувача вищої освіти з огляду на стилі його пізнавальної діяльності, індивідуальну освітню траєкторію, життєві плани та перспективи тощо.

Особливості кваліфікаційної роботи у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Особливості кваліфікаційної роботи у формі дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра за освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» в розрізі структурних компонентів і обсягу (зазначено рекомендовану кількість сторінок дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра) розкрито в таблиці 2.

Таблиця 2

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Структура кваліфікаційної роботи	Орієнтовна кількість сторінок	Примітка
Титульний аркуш, індивідуальне завдання, анотація	5	Додатки Б.1, В, Г
Зміст	1	Додаток Д.1
Перелік умовних скорочень	1	Додаток Е
Вступ	3	Додаток Ж.1
Теоретичний аналіз проблеми (Розділ 1)	10-15	Додатки К, Л
Висновки до розділу 1	1-2	Додаток Л
Емпіричні результати дослідження, їх інтерпретація (Розділ 2)	10-15	Додатки К, Л
Висновки до розділу 2	1-2	Додаток Л
Прикладна частина дослідження (Розділ 3)	10-15	Додатки К, Л
Висновки до розділу 3	1-2	Додаток Л
Висновки	2-3	Додаток Л
Список використаних джерел (орієнтовно 60 джерел)	5-6	Додатки М1, М2
Додатки	5-6	
Відгук наукового керівника	1-2	Додаток Н
Рецензія на кваліфікаційну роботу	1-2	Додаток П
Ксерокопія тез (для магістрів)	фактична	
Усього:	57- 90	без урахування ксерокопій

У дипломній роботі зберігаються всі основні компоненти наукового педагогічного дослідження. Його якісне виконання демонструє здатність здобувача

до постановки конкретних, вимірюваних, досяжних, актуальних, реалістичних, визначених у часі цілей та результатів, а також його здатність стисло та концентровано оформлювати власні думки, судження, відображати сутнісні, принципові моменти в пізнанні психічних явищ.

З огляду на лаконічність, дана форма кваліфікаційної роботи є найбільш доступною для виконання та захисту. Робочими мовами написання та захисту дипломної роботи є українська або англійська мова (англійська мова особливо заохочується та є прогресивною тенденцією в сучасному українському освітньому просторі в контексті глобалізації суспільства).

Основний зміст кваліфікаційної роботи, що подається до захисту у вигляді дипломної роботи, розкривається в наступних структурних компонентах.

ВСТУП

У вступі визначається актуальність дослідження та ступінь розробленості проблеми, формулюються мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, зазначаються методи дослідження, на якій воно проведено, описується практичне значення отриманих результатів, наводиться структура кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 1

У першому розділі, теоретичному, має бути розкрито стан теоретичних напрацювань обраної проблеми, проаналізовано різноманітні погляди вітчизняних та зарубіжних учених на ті чи інші аспекти, виявлено проблеми, які потребують вирішення в теоретичному, методичному та прикладному плані.

В огляді літератури потрібно: окреслити основні етапи розвитку наукової думки за обраною проблемою; стисло, критично висвітлити роботи попередників; назвати ті питання, що залишилися невирішеними, і отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми.

У даному розділі наводиться тематичний огляд наукової літератури (орієнтовна кількість літературних джерел – 60); порівняльний аналіз результатів, отриманих іншими авторами (теорій, концепцій, визначень, класифікацій); виділення тих аспектів проблеми дослідження, що вивчені недостатньою мірою та будуть досліджуватися здобувачем.

Важливе місце в розділі посідає виклад методик аналізу визначених проблем, які використовуватимуться в наступних розділах роботи. Студент має продемонструвати свою обізнаність з методами аналізу і на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найпридатнішого для обраного напрямку дослідження.

Даний розділ має завершуватися лаконічними висновками, викладеними у висновках до розділу 1, які відображають власну позицію автора дипломної роботи, що сформулася за результатами теоретичного аналізу. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

РОЗДІЛ 2

У другому розділі здобувач здійснює ґрунтовний аналіз практичного стану досліджуваної проблеми в галузі соціальної роботи. Розділ має поєднати набуті теоретичні знання з практичним дослідженням на базі конкретної соціальної служби або організації.

Цей підрозділ містить детальний опис дослідницького процесу, включаючи:

Обґрунтування вибору методів дослідження: теоретичні методи: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення документів та літературних джерел; емпіричні методи: спостереження, інтерв'ювання, анкетування, фокус-групи, case study; статистичні методи: описова статистика, кореляційний аналіз, контент-аналіз; специфічні методи соціальної роботи: соціальна діагностика, екосистемний аналіз, оцінка потреб.

Розділ містить всебічну характеристику організації, що стала базою дослідження:

Загальна інформація про організацію:

- Повна назва, організаційно-правова форма, підпорядкування
- Історія створення та розвитку
- Місія, візія, цінності організації
- Нормативно-правова база діяльності

Структурна характеристика:

- Організаційна структура управління
- Штатний розпис та кваліфікаційні характеристики персоналу
- Матеріально-технічна база
- Територія обслуговування

Характеристика цільових груп:

- Категорії клієнтів/отримувачів послуг
- Статистичні дані щодо кількості та структури клієнтів
- Соціально-демографічні характеристики
- Специфічні потреби різних категорій

Види соціальних послуг та технологій:

- Перелік та характеристика соціальних послуг
- Інноваційні технології соціальної роботи
- Міжвідомча та міжсекторна співпраця
- Програми та проекти, що реалізуються

Ресурсне забезпечення:

- Фінансування (бюджетне, грантове, благодійне)
- Кадрові ресурси та їх кваліфікація
- Матеріально-технічні ресурси
- Інформаційно-методичні ресурси

Аналіз наслідків проблеми:

- Вплив на якість життя клієнтів
- Соціально-економічні витрати
- Наслідки для сімей та громад
- Довгострокові ризики

Даний розділ має завершуватися оцінкою одержаних результатів, наведених у висновках до розділу 2.

РОЗДІЛ 3

Третій розділ кваліфікаційної роботи є кульмінацією дослідження, де здобувач демонструє здатність трансформувати результати теоретичного аналізу та емпіричних досліджень у конкретні практичні рішення для вдосконалення соціальної роботи. Цей розділ повинен містити науково обґрунтовані пропозиції щодо розв'язання виявлених проблем та підвищення ефективності надання соціальних послуг.

У цьому розділі викладаються результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми. Здобувач повинен давати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень, негативні результати, які зумовлюють необхідність припинення подальших досліджень.

Завданням даного розділу є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій,

моделей управління параметрами розвитку та діяльності навчального закладу на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків проведеного у другому розділі дослідження.

У третьому розділі наводяться обґрунтування заходів щодо поліпшення діяльності об'єкта. Система заходів логічно впливає з теоретичної та аналітичної частин роботи і спрямована на подолання суперечностей між реальним і бажаним станами об'єкта з урахуванням індивідуальних завдань.

Детальні пропозиції щодо вдосконалення діяльності організації мають відповідати напряму дослідження: кожна з розгорнутим обґрунтуванням, у зв'язку і як наслідок висновків з аналізу, який проведено у другому розділі, відштовхуючись від виявлених відхилень, проблем та недоліків. Запропоновані удосконалення та інновації мають містити розрахунково-кількісне обґрунтування.

Пропозиції здобувача щодо науково-практичного вирішення досліджуваної теми, викладені у висновках до розділу 3, повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичного втілення.

ВИСНОВКИ

Висновки засвідчують досягнення зазначеної у вступі мети та виконання поставлених завдань. Якщо висновки не узгоджуються із завданнями, дипломна робота не може оцінюватися позитивно, тому варто дотримуватися умовного правила: скільки завдань у дипломній роботі, стільки й висновків про їх виконання (висновки мають бути пронумеровані згідно нумерації завдань).

У теоретичному, емпіричному та прикладному розділах дипломної роботи на розсуд автора (авторки) можуть виділятися підрозділи та пункти, але до змісту роботи рекомендується виносити тільки назви та нумерацію розділів і підрозділів.

ДОДАТКИ

Додатки до дипломної роботи містять допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття основного тексту: нормативно-правові документи діяльності закладу освіти.

 Кваліфікаційна робота у формі дипломної роботи, представлена на здобуття освітнього ступеня «магістр», передбачає апробацію результатів дослідження у вигляді публікації тез у матеріалах конференцій або ж наукової

статті у науковому виданні.

Особливості кваліфікаційної роботи у формі НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ за сукупністю статей

Особливості кваліфікаційної роботи у формі наукової доповіді за сукупністю статей на здобуття освітнього ступеня «магістр» за освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» в розрізі структурних компонентів та обсягу (зазначено рекомендовану кількість сторінок) наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Наукова доповідь за сукупністю статей на здобуття освітнього ступеня магістра

Структура кваліфікаційної роботи	Кількість сторінок	Примітка
Титульний аркуш, індивідуальне завдання, анотація	5	Додатки Б.2, В, Г
Зміст	1	Додаток Д.2
Перелік умовних скорочень	1	Додаток Е
Актуальність дослідження, постановка проблеми	1	Додаток К, Л
Аналіз попередніх досліджень і публікацій	2	Додаток К, Л
Мета та завдання дослідження	0,5	Додаток К, Л
Методи та методики дослідження	0,5	Додаток К, Л
Основні результати дослідження	6	Додаток К, Л
Висновки та перспективи подальших досліджень	2	Додаток К, Л
Список використаних джерел	3	Додаток М1, М2
Додатки (ксерокопії статей)	фактична	
Відгук наукового керівника	1-2	Додаток Н
Рецензія на кваліфікаційну роботу	1-2	Додаток П
<i>Усього:</i>	24	<i>без урахування ксерокопій</i>

Наукова доповідь є жанром наукового стилю, що передбачає розгорнуте повідомлення на спеціальну тему, фіксується в усній чи письмовій формі та виголошується на засіданні екзаменаційної комісії. Наукова доповідь за

сукупністю статей є тематичною доповіддю, що презентує розгорнутий виклад певної наукової проблеми. Для успішної підготовки наукової доповіді ознайомтеся з науковими працями А. Наумовець, Г. Онуфрієнко [11; 13].

Основний зміст кваліфікаційної роботи, що подається до захисту у вигляді наукової доповіді за сукупністю статей, розкривається в таких структурних компонентах:

- **актуальність дослідження** демонструє чим викликаний інтерес до обраної теми, чому його проведення є важливим на сучасному етапі розвитку педагогічної науки та практики;
- **постановка проблеми** базується на аналізі суперечливих тенденцій, що зумовлюють необхідність розвитку, трансформації існуючих уявлень у науковій, професійній спільноті, окреслює ті аспекти, що потребують поглибленого вивчення;
- **аналіз попередніх досліджень і публікацій** передбачає зазначення вітчизняних і зарубіжних науковців, які досліджували проблему комплексно або вивчали її окремі аспекти, огляд їх наукових поглядів та здобутків;
- **мета дослідження** формулюється у вигляді запланованого наукового результату;
- **завдання дослідження** – це покроковий алгоритм досягнення мети, де відображено загальну послідовність просування дослідника до її виконання. Завдання дослідження мають включати теоретичні і практичні аспекти роботи (теоретичний аналіз наукової літератури, емпіричне дослідження, розробка й апробація тренінгової програми, методичні рекомендації тощо);
- **методи та методики дослідження** – перераховуються наукові методи та методики, які були використані в кваліфікаційній роботі (теоретичні, емпіричні, кількісної обробки даних, інтерпретаційні, методи активного навчання та ін.) із зазначенням, що саме досліджувалося кожним методом; наводиться перелік методик, зазначаються їх автори та спрямованість; характеризується вибірка учасників дослідження (кількість, стать, вік тощо);
- **в основних результатах дослідження** представляють авторський доробок з посиланням на статті, що наводяться у додатках, в частині: результатів проведеного теоретичного аналізу досліджуваної проблеми як

результату огляду здобувачем тематичної літератури, виділення пріоритетних наукових напрямів дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, розуміння сутності об'єкту та предмету дослідження, висвітлення альтернативних підходів до його визначення, структури, зв'язків тощо; результатів констатувального етапу емпіричного дослідження з відзначенням його процедурних, організаційних, змістових аспектів, представленням отриманих статистичних даних, їх інтерпретацією; прикладних результатів дослідження та визначення їх результативності;

– **висновки** відображають найсуттєвіші наукові та прикладні результати дослідження, що забезпечили досягнення поставленої мети. Вони формулюються лаконічно, кожен із них є конкретною відповіддю на поставлене в науковій доповіді завдання. Висновки завершуються формулюванням напрямів та перспектив подальших наукових розвідок, які визначає для себе здобувач освіти, або які є актуальними для тематичного наукового пошуку в цілому.

 Додатки до наукової доповіді за сукупністю статей включають копії опублікованих статей здобувача про дослідження теоретичних і практичних аспектів теми наукової доповіді та опублікованих у **фахових педагогічних виданнях за переліком МОН, у наукових періодичних виданнях з педагогіки інших держав, у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та / або Scopus.**

Наукова доповідь на здобуття освітнього ступеня магістра передбачає публікацію **як мінімум трьох** таких статей упродовж навчання в магістратурі (одна з яких може бути у співавторстві).

Особливості кваліфікаційної роботи у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ

Структуру кваліфікаційної роботи у формі магістерської дисертації на здобуття освітнього ступеня магістра за освітньо-науковою програмою «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» та її обсяг (зазначено рекомендовану кількість сторінок) відображено в таблиці 4.

Таблиця 4

Магістерська дисертація на здобуття освітнього ступеня магістра		
Структура кваліфікаційної роботи	Кількість сторінок	Примітка
Титульний аркуш, індивідуальне завдання, анотація	5	Додатки Б.3, В, Г
Зміст	1	Додаток Д.3
Перелік умовних скорочень	1	Додаток Д
Вступ	3	Додаток Ж 3
Розділ 1. Теоретичний аналіз проблеми дослідження	20	Додатки К, Л,
Висновки до розділу 1	1	Додаток Л
Розділ 2. Емпіричні результати дослідження, їх інтерпретація	20	Додатки К, Л,
Висновки до розділу 2	1	Додаток Л
Розділ 3. Прикладна частина	20	Додатки К, Л,
Висновки до розділу 3	1	Додаток Л
Висновки	3	Додаток Л
Список використаних джерел	8	Додатки М1, М2
Додатки	7	
Відгук наукового керівника	1-2	Додаток Н
Рецензія на кваліфікаційну роботу	1-2	Додаток П
Ксерокопія тез	фактична	
Усього:	93	<i>без урахування ксерокопій</i>

Основний зміст кваліфікаційної роботи, що подається до захисту у вигляді магістерської дисертації, розкривається в таких структурних компонентах.

ВСТУП

У вступі визначається актуальність дослідження та ступінь розробленості проблеми, формулюються мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, зазначаються методи дослідження та експериментальна база, на якій воно проведено, описується наукова новизна та практичне значення отриманих результатів, наводиться структура кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 1

Перший розділ присвячується теоретичному аналізу джерельної бази (орієнтовна кількість вивчених наукових джерел для магістерської дисертації – 80), у ньому розкриваються загальні та специфічні характеристики педагогічного феномену(ів) з позицій різних наукових теорій та концепцій; наводяться його/їх існуючі визначення; формулюється робоче визначення та укладається теоретична модель дослідження.

Висновки до розділу 1

У висновках до розділу наводяться основні результати теоретичного аналізу, власне бачення щодо вирішення означеної проблеми як основа для розроблення емпіричного (констатувального) етапу дослідження.

РОЗДІЛ 2

У другому розділі висвітлюються результати констатувальної частини емпіричного дослідження, що включає, по-перше, опис методики та організації дослідження: його принципів, етапів, емпіричних методів дослідження (тестування, анкетування, інтерв'ю тощо), кількісну та якісну характеристику вибірки; обґрунтування доцільності використання тих чи інших діагностичних методик відповідно до теоретичної моделі дослідження; сутнісну характеристику методичного апарату (рекомендована кількість діагностичних методик – від трьох до шести). По-друге – представлення отриманих статистичних результатів та їх кількісну та змістову інтерпретацію.

Висновки до розділу 2

Висновки до розділу формулюються лаконічно, але мають засвідчувати актуальність проведення формувальної частини експерименту та позначати проблемні зони, що потребують уваги під час розробки програми формувального впливу.

РОЗДІЛ 3

У третьому розділі презентуються результати формувального етапу дослідження, а саме: аналізуються організаційні чи педагогічні умови та засоби розвитку досліджуваного(их) феномену(ів), наводиться їх характеристика (модель, тренінг, програма, спецкурс тощо); обґрунтовується релевантний тип

формуального впливу; розробляється та описується відповідна програма (що реалізується здобувачем освіти на зазначеній у вступі експериментальній базі); описуються результати статистичного аналізу щодо ефективності її запровадження.

Висновки до розділу 3

Висновки до розділу відображають змістову та організаційну специфіку формуальної частини експерименту, оцінку його якості, результативності та прикладної значущості.

ВИСНОВКИ

Висновки до магістерської дисертації мають засвідчити досягнення зазначеної в дисертації мети та формулюються як відповідь на вирішення кожного із поставлених у вступі завдань, наприклад: *теоретичний аналіз наукових досліджень проблеми засвідчив..., у ході емпіричного дослідження виявлено ..., реалізація тренінгової програми сприяла...*

ДОДАТКИ

Додатки до магістерської дисертації включають допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття основного тексту: нормативно-правові документи діяльності закладу освіти, методики та інструкції, авторські анкети, таблиці статистичних розрахунків, цифрових даних, виводу статистичних програм, ілюстрації допоміжного характеру тощо.

 Кваліфікаційна робота у формі магістерської дисертації, представлена на здобуття освітнього ступеня «магістр», передбачає апробацію результатів дослідження у вигляді публікації тез у матеріалах конференцій або ж наукової статті у науковому виданні.

ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дані методичні рекомендації можуть використовуватися як приклад для оформлення кваліфікаційної роботи, оскільки у частині оформлення основного тексту, заголовків, змісту, таблиць, цитувань та внутрішньо текстових посилань, списку використаних джерел та їх опису, додатків він відповідає вимогам нижче зазначених матеріалів:

ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»[3],

ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень в українській мові»,

ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [15] тощо.

Узагальнені вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи наведено у таблиці 5.

Таблиця 5

Оформлення основного тексту та параметри сторінок

1	Поля	нижнє, верхнє – 2 см; праве – 1,5 см; ліве – 3 см;
2	Редактор	MS Word, загальний текст: кегель (розмір) 14, інтервал 1,5, абзац 1,25, вирівнювання за шириною, текст набирається без переносів
3	Нумерація сторінок	сторінки кваліфікаційної роботи нумерують наскрізно арабськими цифрами, включаючи додатки. Номер сторінки проставляють праворуч у верхньому куті сторінки без крапки в кінці. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться, але вона рахується першою.
4	Оформлення заголовків	Такі заголовки як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ» (назви розділів), «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» набираються: -14 кеглем, інтервал 1,5, прописними літерами, напівжирний, вирівнювання по центру (без абзацу), початок з нової сторінки (у кінці крапка не ставиться), відстань між заголовком і подальшим текстом має становити не менше ніж два міжрядкових інтервали; Назви параграфів та висновки до розділів набираються: - 14 кеглем, інтервал 1,5, звичайний регістр, напівжирний, з великої літери без крапки в кінці, вирівнювання за шириною (з абзацу), приклад оформлення заголовків наведено в додатку К.
5	Перелік умовних скорочень	перелік умовних скорочень слів та словосполучень українською мовою формують відповідно до загальних правил, представлених в ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень в українській мові»

6	Оформлення таблиць	таблицю з цифровим матеріалом подають безпосередньо після тексту, в якому її згадано вперше, або на наступній сторінці обов'язково із зазначенням її номера. На всі таблиці в тексті мають бути посилання, наприклад: (табл. 1.3). Таблиці нумеруються арабськими цифрами підряд у межах розділу, окрім таблиць, що наводяться в додатках. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, «Таблиця 1.3» – третя таблиця першого розділу, «Таблиця А.2» – друга таблиця додатку А. Назву таблиці вказують над таблицею, друкують з великої літери, вирівнюють по центру сторінки. У разі переносу частини таблиці на наступну сторінку над нею з абзацного відступу пишуть: «Продовження таблиці Х.Х» або «Кінець таблиці Х.Х» без повторення її назви. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять (додаток К).
7	Оформлення рисунків	Усі графічні матеріали роботи (діаграми, графіки, схеми, рисунки тощо) повинні мати однаковий підпис «Рисунок». Рисунок подають одразу після тексту, де вперше посилаються на нього, наприклад: (рис. 2.1), або якнайближче до нього на наступній сторінці, або за потреби – в додатках. Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка. Рисунки нумерують у межах кожного розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках, наприклад «Рис. Б.1 Хххххх» – перший рисунок додатку Б, «Рис. 2.1 Хххххх» – перший рисунок другого розділу (додаток К).
8	Оформлення переліків	переліки (за потреби) подають у розділах, підрозділах, пунктах. Перед переліком ставлять двокрапку (крім пояснювальних переліків на рисунках). Якщо подають переліки одного рівня підпорядкованості, на які в роботі немає посилань, то перед кожним із переліків ставлять знак «тире».
9	Оформлення приміток	Примітки в роботі подають у разі потреби пояснень до тексту, таблиць, рисунків, розміщують під основною частиною таблиці (у її межах), 12 кеглем через один міжрядковий інтервал з абзацного відступу з великої літери та крапкою в кінці. Якщо примітка одна, то її не нумерують (у разі декількох приміток – їх нумерують арабськими цифрами), наприклад: <i>Примітка.</i> Кореляція значуща на рівні *$p < 0,05$; **$p < 0,01$.

10	Посилання в роботі	У тексті кваліфікаційної роботи можна робити посилання на структурні елементи самої роботи та інші джерела. При посиланні на номери розділів, підрозділів, пунктів, позицій переліків, рисунків, формул, таблиць, додатків, обов'язково зазначають їх номери, наприклад: «у розділі 1», «відповідно до таблиці 2.3», «згідно з формулою (3.2)», «(додаток А)», «(рис. 2.1; табл. 2.3)».
11	Цитування, внутрішньо-текстове посилання на літературні джерела, укладання списку використаних джерел	Цитування, внутрішньотекстове посилання на літературні джерела, укладання списку використаних джерел здійснюються згідно з ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Список використаних джерел розміщується в кінці роботи на окремій сторінці в алфавітному порядку та надає інформацію, необхідну для того, щоб знайти та отримати будь-яке джерело, процитоване в тексті документа. Кожне джерело, процитоване в роботі, має з'явитися в списку використаних джерел, а кожен запис у списку використаних джерел має бути згаданим у тексті роботи. У роботі мають бути посилання на останні видання публікацій
12	Бібліографічний опис використаних джерел	Бібліографічний опис використаних джерел здійснюється за Національним стандартом України ДСТУ 8302-2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Список бібліографічних посилань використаних джерел розміщується в алфавітному порядку.
13	Оформлення додатків	Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, крім літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї, наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б. Один додаток позначають як ДОДАТОК А. За потреби текст додатків можна поділити на розділи, підрозділи, пункти й підпункти, які треба нумерувати в межах кожного додатка. Так, перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; Г.3.1 – підрозділ 3.1 додатка Г; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д. Рисунки й таблиці в тексті додатків нумерують у межах кожного додатка, починаючи з літери, що позначає додаток, наприклад, рисунок Б.3 – третій рисунок додатка Б; таблиця А.3 – третя таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А. Якщо в додатку один рисунок, одна таблиця, одна формула чи одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця Г.1.

Зразки та приклади оформлення титульного аркуша кваліфікаційних робіт різної форми наведено в додатку Б; індивідуального завдання – у додатку В; анотації (українською та англійською мовами) – у додатку Г; змісту кваліфікаційних робіт різної форми – у додатку Д; переліку умовних позначень, скорочень – у додатку Е; вступу – у додатку Ж; заголовків, таблиць, рисунків – у додатку К; списку використаних джерел, посилань і цитувань – у додатку М;

відгуку наукового керівника – у додатку Н; рецензії на кваліфікаційну роботу – у додатку П.

Упорядкована у нижче зазначеному порядку кваліфікаційна робота має бути представлена до захисту в твердому переплетенні:

1. Титульна сторінка (Додаток Б).
2. Індивідуальне завдання на виконання кваліфікаційної роботи (Додаток В).
3. Зовнішня рецензія (Додаток П, розміщується в окремому файлі, що прошивається разом з усією роботою).
4. Відгук наукового керівника (Додаток Н, розміщується в окремому файлі, що прошивається разом з усією роботою).
5. Анотація (Додаток Г).
6. Зміст кваліфікаційної роботи (Додаток Д).
7. Перелік умовних скорочень (Додаток Е).
8. Основна частина кваліфікаційної роботи (вступ, розділи, висновки, список використаних джерел).
9. Додатки.
10. Ксерокопії публікацій, якщо вони передбачені (тези, статті розміщуються в окремому файлі, що прошивається разом з усією роботою).

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

До захисту кваліфікаційної роботи необхідно підготувати доповідь (тривалість до 7-10 хвилин) та презентацію. Важливо коротко й по суті представити основні результати кваліфікаційної роботи, а також відповісти на запитання членів державної екзаменаційної комісії.

Доповідь за результатами проведеного дослідження повинна бути лаконічною, але при цьому структурованою і відображати всі розділи кваліфікаційної роботи, включаючи практичну та теоретичну частини. Доповідь має бути науковою, добре аргументованою, орієнтованою на фахівців, не перевищувати встановленого регламентом часу. Мова здобувача має бути ясною, грамотною, зрозумілою.

Перше, з чого починається доповідь – це стандартне привітання членів комісії: *«Вельмишановний голову, шановні члени екзаменаційної комісії, вашій увазі пропонуються результати кваліфікаційної роботи на тему ...»*.

Далі в доповіді мають бути чітко відображені:

- актуальність обраної теми дослідження, ступінь її теоретичного розроблення та практична значущість (актуальність проведеного дослідження є важливою складовою доповіді);
- об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження (*мета дослідження полягає в..., для досягнення поставленої мети сформульовані наступні завдання ..., об'єктом дослідження є..., предметом дослідження є:....*);
- виклад основних результатів дослідження (аналіз загальнозначущих для розкриття теми показників відповідно до завдань дослідження) *«перше завдання дослідження передбачало...», «відповідно до другого завдання.....»* і т. д.;
- загальні висновки (*викладені результати дослідження дозволили нам сформулювати такі висновки: ...*).

Зазвичай доповідь завершують словами: *«Отже, мету досягнуто, завдання виконані! Доповідь закінчена! Дякую за увагу!»*.

Після виступу здобувача члени державної екзаменаційної комісії задають запитання щодо порушених у кваліфікаційній роботі проблем, методів дослідження, отриманих результатів.

Доповідь рекомендується супроводжувати презентацією, що містить ілюстративний матеріал, коротко відображає зміст доповіді, може бути представлена у вигляді малюнків, схем, таблиць, графіків та діаграм, які повинні наочно доповнювати і підтверджувати викладений матеріал.

Презентація до виступу на захисті кваліфікаційної роботи зазвичай не повинна перевищувати 12-15 слайдів. Тло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Бажано, щоб кольори схем, діаграм, малюнків були яскравішими за тло, а отже краще використовувати світле тло з невеликою кількістю декоративних елементів. Бажано не використовувати складних прописних шрифтів, їх розмір має бути не менше ніж 20-22 пт.

Презентація до виступу має таку структуру:

- *титульний слайд, у якому зазначені назва закладу, назва роботи, ПІБ здобувача вищої освіти, наукового керівника (1 слайд);*
- *короткий теоретичний вступ (указати, хто займався досліджуваною проблемою, які підходи вироблені) (1-2 слайди);*
- *мета та завдання дослідження (1 слайд);*
- *предмет та об'єкт дослідження (1 слайд);*
- *характеристика закладу освіти як бази дослідження (1-2 слайди);*
- *аналіз результатів дослідження у відповідності до його завдань (5-7 слайдів);*
- *висновки (1-2 слайди).*

Підготовка кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти здійснюється під керівництвом викладача кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти (далі – Кафедри) – наукового керівника.

Здобувач вищої освіти має змогу обрати наукового керівника, виходячи з власних побажань і з урахуванням наукової спеціалізації та професійних інтересів викладачів Кафедри. Здобувачу вищої освіти потрібно якомога раніше визначитися та отримати усну згоду викладача на керівництво кваліфікаційною роботою. Кафедра

враховує побажання здобувача вищої освіти щодо вибору наукового керівника кваліфікаційної роботи, проте рішення залишає за собою (в залежності від навантаження викладача).

Здобувач вищої освіти обирає тему кваліфікаційної роботи зі списку орієнтовних тем кваліфікаційних робіт або сформулювати власну (погоджену з науковим керівником). Обрана магістрантом і узгоджена з науковим керівником тема кваліфікаційної роботи розглядається на засіданні Кафедри та затверджується відповідним протоколом.

Корегування теми кваліфікаційної роботи (з урахуванням проміжних результатів дослідницької роботи та / або результатів попереднього захисту) відбувається за письмовою заявою наукового керівника завідувачу Кафедри. Уточнена тема обговорюється на засіданні Кафедри та затверджується відповідним протоколом не пізніше ніж за місяць до захисту кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник надає консультації (за попередньою домовленістю) з широкого кола питань щодо обраної здобувачем теми, формулює зауваження та пропозиції до її змісту, оформлення, термінів виконання, а також норм і правил академічної доброчесності, відповідальності за їх порушення, порядку перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат тощо.

Здобувач вищої освіти ретельно дотримується норм та правил академічної доброчесності при підготовці кваліфікаційної роботи, періодично (у терміни, узгоджені з науковим керівником) інформує наукового керівника про хід виконання кваліфікаційної роботи, отримує консультації щодо проблемних питань, що виникають, відповідально ставиться до зауважень, рекомендацій та порад наукового керівника, своєчасно виконує надані рекомендації, усуває зауваження.

Після усунення всіх зауважень наукового керівника здобувач вищої освіти завершує оформлення кваліфікаційної роботи та подає її керівнику для підсумкової перевірки щодо відповідності встановленим вимогам. За умови, що робота належно виконана, науковий керівник допускає її до попереднього захисту. На попередній захист кваліфікаційна робота подається в роздрукованому та завершеному вигляді.

Попередній захист проводиться не пізніше ніж за 4 тижні до захисту кваліфікаційної роботи відповідно до затвердженого Кафедрою плану-графіка. Попередній захист здійснює екзаменаційна комісія, яка призначається завідувачем

Кафедри. За наявності несуттєвих недоліків комісія встановлює терміни для їх усунення. Кваліфікаційна робота, що успішно пройшла попередній захист і допущена до захисту, є завершеною роботою, що відповідає вимогам, прошивається у тверду обкладинку та передається науковому керівнику для надання письмового відгуку.

Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність у ДЗВО «Університет менеджменту освіти» [17], її порядок регламентується наказом ректора ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Після ознайомлення з повним текстом кваліфікаційної роботи науковий керівник готує відгук за визначеною формою (Додаток Н), у якому дає загальну оцінку всієї роботи, зазначає сильні її сторони, відповідність вимогам щодо оформлення, формулює зауваження та рекомендації щодо допуску на захист.

Упорядкована кваліфікаційна робота подається здобувачем вищої освіти на Кафедру в установлений термін (не пізніше, ніж за 10 днів до захисту). На підставі рішення Кафедри її завідувач підписує рекомендацію про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота оцінюється в балах за національною шкалою та шкалою ЄКТС (відповідно до табл. 2.3). Загальна оцінка є сумою балів, які виставлені членами державної екзаменаційної комісії під час захисту кваліфікаційної роботи за такими критеріями (табл. 6).

Таблиця 6

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

№	Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	Кількість балів
1	– уміння поставити проблему та обґрунтувати її актуальність; – рівень опрацювання теми, повнота її розкриття; – повнота аналізу літературних джерел; – методологічна грамотність, адекватність застосованих методів дослідження; валідність досліджуваної вибірки; – якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів; – відповідність висновків меті та завданням дослідження та їх коректність; – творчий підхід; – самостійність, оригінальність; – висновки та зауваження наукового керівника кваліфікаційної роботи, зазначені в його відгуку, зауваження та рекомендації зовнішнього рецензента	50 балів
2	мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу	10 балів
3	відповідність та акуратність оформлення усіх складових кваліфікаційної роботи	10 балів
4	змістовність доповіді, слайдова презентація з використанням засобів унаочнення на захисті	20 балів
5	правильність, чіткість та аргументованість відповідей на запитання членів державної екзаменаційної комісії	10 балів

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

У Законі України «Про освіту» закріплено основні положення щодо реалізації принципів академічної доброчесності в закладах освіти. Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень [23, ст. 42].

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики, джерела інформації [23, ст. 42].

Видами академічної відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності є

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання [23, ст. 42].

Особа, стосовно якої порушено питання про порушення академічної доброчесності, має право:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржувати рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду [23, ст. 42].

Таблиця 7

Типи порушень академічної доброчесності

№	Типи порушень	Пояснення типів порушень
1	академічний плагіат	оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства
2	самоплагіат	оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів
3	фабрикація	вигадування даних, фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях
	фальсифікація	свідома зміна, модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу, наукових досліджень
4	списування	виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання
5	обман	надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, організації освітнього процесу. Формами обману є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування
6	хабарництво	надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг, будь-яких інших благ матеріального, нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі
7	необ'єктивне оцінювання	свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти

У Законі України «Про вищу освіту» визначено, що рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується ЗВО в разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема, наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, у порядку, установленому Кабінетом Міністрів України [21, ст. 6].

Наявність внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти є обов'язковою в ЗВО, що передбачає забезпечення дотримання

академічної доброчесності працівниками ЗВО та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату [21, ст. 16].

Заклади вищої освіти зобов'язані вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності [21, ст. 32].

Обов'язком науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників є дотримання в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечення її дотримання здобувачами вищої освіти [21, ст. 58]. Особи, які навчаються в закладах вищої освіти, повинні виконувати вимоги освітньої програми (індивідуального навчального плану – за наявності, дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання [21, ст. 63].

ЗВО та наукові установи здійснюють заходи із запобігання академічному плагіату – оприлюдненню (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворенню опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [21, ст. 69].

У листі МОН від 15.08.2018 № 1/11-8681 стосовно рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо) академічним плагіатом визначається відтворення в тексті наукової роботи: без змін, із незначними змінами або в перекладі тексту іншого автора(ів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту; повністю або частково тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту; наведених в іншому джерелі цитат із третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата; наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела

взята ця інформація; оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва [26].

У Листі зазначено правила, яких потрібно дотримуватися в наукових роботах:

- будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений у тексті наукової роботи без змін, із незначними змінами або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та / чи є загальноновживаними;
- якщо перефразування чи довільний переказ у тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та / або текстуальне) на відповідний текст та / або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку);
- якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, у тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, у тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за: »);
- будь-яка наведена в тексті наукової роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким указуванням на джерело, з якого взята ця інформація. Винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю. У разі використання в науковій роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції [26].

Положення про академічну доброчесність у Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» (протокол вченої ради Державного закладу вищої освіти «УМО» від 29.01.2020 р. № 1) спрямоване на забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень учасників освітнього процесу на основі дотримання принципів, норм професійної етичної

поведінки, високих стандартів в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності у Державному закладі вищої освіти «УМО», запобігаючи порушенням академічної доброчесності. Регламентує, що виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається рішенням Вченої ради Державного закладу вищої освіти «УМО». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації [17].

Перевірці на академічний плагіат, яка здійснюється з використанням автоматизованої системи Державного закладу вищої освіти «УМО», підлягають рукописи дисертаційних досліджень, монографії та наукові доповіді, що виносяться на захист; рукописи статей; курсові та випускні кваліфікаційні роботи здобувачів освіти, її порядок затверджується наказом ректора Державного закладу вищої освіти «УМО». За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до повторного проходження оцінювання; повторного проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Державного закладу вищої освіти «УМО». Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має право ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження; особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності; знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності; оскаржувати рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду [17].

Сучасне програмне забезпечення та онлайн технології дозволяють перевіряти тексти на плагіат, але кожен варіант має свої переваги та недоліки. У додатку Т подано стислий огляд доступних ресурсів, що стане в нагоді при підготовці кваліфікаційної роботи та її попередній самоперевірці здобувачем вищої освіти на плагіат. Також радимо уважно ознайомитися з законодавчими та регуляторними нормами академічної доброчесності [17, 21, 23, 26], порадами фахівців щодо етичних норм академічної доброчесності та правил коректного цитування (Додаток М2).

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015
(набрали чинності з 01 липня 2016 р.)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
КНИГИ	
Один автор	Алексєєнко Т. Ф. Булінг і мобінг: стратегії подолання. Київ : Ніка-Центр, 2023. 256 с. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ : Либідь, 2022. 848 с. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посіб. Київ: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2021. 184 с.
Два автора	Ольвеус Д., Лімбер С. П. Булінг у школі: оцінка та поширення програми профілактики булінгу Ольвеуса. Американський журнал ортопсихіатрії. 2023. З. 80. No1. Р. 124-134. Петрочко Ж. В. Основи соціально-правового захисту особистості : навч. посіб. Київ : Академія, 2023. 248 с. Сміт П. К., Томпсон Д. Шкільний булінг: ідеї та перспективи. Лондон : Рутледж, 2024. – 324 с. : іл.
Три автора	Зверєва І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика: монографія. Київ: Правда Ярославичів, 2023. 324 с. Максимова Н. Ю., Грись А. М., Манілов І. Ф. Психологічна допомога дітям, які зазнали насильства : навч.-метод. посіб. Київ : Логос, 2024. 196 с.
Чотири автори	Капська А. Й., Пеша І. В., Міхеєва О. Ю., Соляник М. Г. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями : навч. посіб. Київ: Слово, 2023. 328 с.
П'ять і більше авторів	Вайнола Р. Х., Карпенко О. Г., Петрочко Ж. В., Тимошенко Н. С., Романова Н. Ф. Технології соціально-реабілітаційної роботи : підручник. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2024. 264 с.
Колективний автор	Національна академія педагогічних наук України. Протидія булінгу та мобінгу в закладах освіти: аналітична доповідь. Київ: Педагогічна думка, 2024. 125 с. Міністерство освіти і науки України. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству. Київ : НМЦ "Українська книга", 2023. 86 с. Інститут проблем виховання НАПН України. Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді : монографія / за заг. ред. І. Д. Беґа. Київ : Логос, 2024. 234 с.

Багатотомне видання	Алексєєнко Т. Ф. Соціальна педагогіка: теорія і технології : підручник : у 2 т. / Т. Ф. Алексєєнко. Київ : Центр навчальної літератури, 2019-2020. Т. 1 : Основи соціально-педагогічної реабілітації. 2019. 408 с. Т. 2 : Технології соціально-педагогічної роботи. 2020. 426 с. Петрочко Ж. В. Сучасні виклики у соціальній роботі : у 2 т. / Ж. В. Петрочко. Харків : Право, 2020-2021. Т. 1 : Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з жертвами насильства. 2020. 386 с. Т. 2 : Практика соціальної роботи з жертвами мобінгу. 2021. 392 с.
За редакцією	Соціально-педагогічна робота з вразливими категоріями населення : навч. посіб. / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ : Каравела, 2020. 328 с. Технології соціально-педагогічної реабілітації : практикум / за ред. А. Й. Капської. Київ : Слово, 2019. 456 с. Профілактика та подолання мобінгу в освітньому середовищі : колект. монографія / за ред. В. М. Оржеховської. Тернопіль : Осадця Ю.В., 2021. 379 с
Автор і перекладач	Олвеус Д. Булінг у школі: профілактика та подолання / пер. з англ. О. М. Петренко. Київ : Освіта, 2024. 276 с. Ріверс І. Протидія мобінгу: практичний посібник / пер. з англ. В. О. Кузьменко, О. П. Шевченко; за ред. Т. Ф. Алексєєнко. Харків : Ранок, 2023. 224 с. Кім Е. Психологія шкільного цькування / пер. з корейської М. В. Іваненко ; наук. ред. пер. П. М. Гнатенко. Київ : Ніка-Центр, 2024. 182 с.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
Розділ книги	Коваль Л. Г. Діагностика та профілактика мобінгу в учнівському колективі. Превентивна педагогіка: теорія і практика / за ред. М. М. Фіцули. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. Розд. 8. С. 245-276. Сидоренко В. В. Групова робота з подолання наслідків мобінгу. Практична соціальна робота / за ред. Л. М. Вольнової. Київ : Каравела, 2021. Розд. 4. С. 145-178.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Іваненко І. І. Інноваційні методи реабілітації жертв мобінгу. Соціальна педагогіка XXI століття : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 15-16 жовт. 2024 р. Київ, 2024. С. 89-92. Коваленко Н. П. Досвід впровадження антимобінгових програм в українських школах. Актуальні проблеми соціальної педагогіки : зб. наук. праць. Харків, 2024. С. 145-148.

Статті з продовжуючих та періодичних видань	Андрєєва М. О. Соціально-педагогічна підтримка жертв мобінгу в шкільному середовищі. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2020. Вип. 24. С. 45-52. Василенко О. М. Профілактика мобінгу в учнівському колективі: соціально-педагогічний аспект. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства. 2019. Вип. 42. С. 137-145. Дмитренко К. А. Технології соціально-педагогічної реабілітації жертв цькування в освітньому просторі. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2021. Вип. 3. С. 58-67.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Книги	Коваленко Н. П. Технології подолання мобінгу в освітньому середовищі : монографія. Харків: ХНПУ, 2021. 315 с. DOI: 10.32841/2409-1154.2021.48-2.1 Литвиненко П. В. Соціально-педагогічна робота з жертвами булінгу : навч. посіб. Київ : КНУ, 2020. 245 с. DOI: 10.31470/2706-7904-2020-15-225-229
Законодавчі документи	Державна служба якості освіти України. Рекомендації щодо протидії булінгу та мобінгу в закладах освіти. URL: https://sqe.gov.ua/recommendations (дата звернення: 02.02.2025). ЮНІСЕФ. Глобальний звіт про стан запобігання насильству щодо дітей у 2023 році. URL: https://www.unicef.org/reports/global-status-report-2023 (дата звернення: 02.02.2025).
Періодичні видання	Дмитренко К. А. Протидія мобінгу в школах: нові підходи. Освіта.ua : [сайт]. 2021. URL: http://osvita.ua/school/83594/ (дата звернення: 18.01.2025). Жданович Ю. М. Як допомогти дитині, яка стала жертвою цькування. НУШ : Нова українська школа : [веб-портал]. 2020. URL: http://nus.org.ua/articles/mobing-help/ (дата звернення: 25.01.2025). Петренко О. Б. Мобінг у школі: як розпізнати та подолати. Педагогічна преса : [електрон. газета]. 2021. 15 берез. URL: http://pedpresa.ua/articles/mobing-school/ (дата звернення: 23.01.2025).
Сторінки з веб-сайтів	Протидія булінгу та мобінгу в освітньому середовищі : рекомендації фахівців / Міністерство освіти і науки України : [офіц. вебсайт]. URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/protidiya-bulingu-rekomendaciyi-fahivciv (дата звернення: 20.01.2025). Соціально-психологічна служба. Програми реабілітації постраждалих від цькування / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова : [вебсайт]. URL: https://npu.edu.ua/психологічна-служба/програми-реабілітації (дата звернення: 22.01.2025). Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству / Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи : [вебсайт]. URL: http://psyua.com.ua/page/recomend.php (дата звернення: 15.01.2025).

ІНШІ ДОКУМЕНТИ	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 02.02.2025). Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107 Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : наказ МОН від 22.05.2018 № 509. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18 (дата звернення: 02.02.2025).
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК A01D 41/02, A01D 41/04, A01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Петренко О. М. Соціально-педагогічні умови профілактики та подолання мобінгу в освітньому середовищі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Київ, 2023. 250 с. Сидоренко А. В. Технології соціально-педагогічної реабілітації жертв шкільного насильства : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Харків, 2022. 20 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Примітки:

1. [ДСТУ 8302:2015](#). Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання/ Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.

2. Стандарт є регламентуючим документом для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у наукових роботах. Він установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщення в документах.

3. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» не замінює ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003, IDT), але він дозволяє значно спростити укладання переліків посилань.

4. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. "Список використаної літератури" (як частини довідкового апарату) наводять у формі бібліографічного запису (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

1. Менеджмент якості в системі соціальних послуг
2. Супервізія в соціальній роботі: моделі та технології
3. Розвиток міжвідомчої співпраці в системі соціального захисту
4. Технології оцінювання ефективності соціальних програм
5. Управління персоналом у соціальних службах
6. Розвиток соціального партнерства в наданні соціальних послуг
7. Технології залучення волонтерів до соціальної роботи
8. Фандрайзинг для соціальних організацій
9. Розвиток системи професійного розвитку соціальних працівників
10. Технології проектного менеджменту в соціальній сфері
11. Технології соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами
12. Соціальна інтеграція біженців та шукачів притулку в українське суспільство
13. Соціальна підтримка учасників бойових дій та членів їх сімей
14. Психосоціальна реабілітація дітей, постраждалих від військових дій
15. Соціальна робота з тимчасово переміщеними особами похилого віку
16. Технології соціальної адаптації дітей з районів бойових дій
17. Соціальний супровід сімей загиблих військовослужбовців
18. Програми соціально-психологічної підтримки ветеранів АТО/ООС
19. Соціальна реінтеграція звільнених з полону осіб
20. Технології роботи з травмою війни у соціальній практиці
21. Соціальна реабілітація осіб з інвалідністю в умовах деінституціоналізації
22. Технології соціальної інклюзії дітей з особливими освітніми потребами
23. Соціально-трудова реабілітація осіб з психічними розладами
24. Розвиток інклюзивних соціальних послуг у територіальних громадах
25. Соціальна реабілітація осіб з порушеннями опорно-рухового апарату
26. Технології формування толерантного ставлення до осіб з інвалідністю
27. Соціальна підтримка батьків дітей з інвалідністю: групова робота
28. Розвиток системи раннього втручання для дітей з порушеннями розвитку
29. Соціальна реабілітація осіб з сенсорними порушеннями
30. Технології незалежного проживання для осіб з інвалідністю
31. Профілактика домашнього насильства: міжвідомча взаємодія
32. Соціальна реабілітація жертв домашнього насильства
33. Технології роботи з агресорами у випадках домашнього насильства
34. Соціальна підтримка дітей-свідків домашнього насильства
35. Розвиток системи кризових центрів для постраждалих від насильства
36. Соціальна реінтеграція жертв торгівлі людьми
37. Профілактика торгівлі людьми серед молоді групи ризику
38. Технології виявлення та подолання економічного насильства
39. Соціальна робота з жертвами сексуального насильства
40. Розвиток служб підтримки для жертв гендерно обумовленого насильства
41. Соціальна підтримка сімей, що виховують дітей з особливими потребами

42. Профілактика соціального сирітства в Україні
43. Соціальний супровід прийомних сімей
44. Технології роботи з дисфункціональними сім'ями
45. Соціальна підтримка багатодітних сімей з низькими доходами
46. Програми соціального патронату над дітьми групи ризику
47. Технології підготовки кандидатів у усиновлювачі
48. Соціальна реабілітація дітей, які пережили втрату батьків
49. Робота з батьками-одинаками: технології групової підтримки
50. Соціальний супровід молодих матерів групи ризику
51. Технології сімейної медіації в соціальній роботі
52. Соціальна підтримка неповних сімей
53. Програми раннього втручання для сімей з дітьми раннього віку
54. Технології роботи з сім'ями в кризових ситуаціях
55. Соціальна реабілітація дітей з девіантною поведінкою
56. Технології соціальної роботи з молоддю групи ризику
57. Профілактика залежностей серед молоді: соціально-педагогічний

аспект

58. Соціальна підтримка молоді з інвалідністю під час професійного самовизначення

59. Технології профілактики булінгу в освітніх закладах
60. Соціальна реабілітація неформальних молодіжних груп
61. Програми соціальної адаптації молоді, що залишила інтернатні заклади
62. Технології розвитку лідерських якостей у молоді
63. Соціальна підтримка молодих людей з досвідом вуличного життя
64. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх
65. Технології соціальної роботи з молоддю ЛГБТІ+
66. Соціальна робота з особами похилого віку в громаді
67. Технології активного довголіття у соціальній роботі
68. Соціальна підтримка осіб похилого віку з деменцією
69. Розвиток денних центрів для людей похилого віку
70. Технології подолання соціальної ізоляції серед людей похилого віку
71. Соціальна підтримка людей похилого віку, що проживають самотньо
72. Програми міжгенераційної взаємодії у соціальній роботі
73. Технології соціального супроводу людей похилого віку
74. Соціальна робота з людьми похилого віку в умовах пандемії
75. Розвиток волонтерських програм підтримки людей похилого віку
76. Соціальна робота в системі охорони здоров'я
77. Соціально-психологічна підтримка онкологічних хворих
78. Технології роботи з ВІЛ-позитивними особами та їх сім'ями
79. Соціальна реабілітація осіб з хронічними захворюваннями
80. Паліативна допомога: соціальні аспекти
81. Соціальна підтримка сімей важкохворих дітей
82. Технології соціальної роботи в психіатричних закладах
83. Соціальна реабілітація осіб з туберкульозом
84. Програми соціальної підтримки для осіб з рідкісними захворюваннями
85. Технології роботи з горем та втратою у медичних закладах
86. Технології кризового втручання у соціальній роботі
87. Соціальна підтримка осіб у гострих життєвих кризах

88. Суїцидальна превенція в соціальній роботі
89. Технології роботи з жертвами надзвичайних ситуацій
90. Соціальна підтримка осіб, що пережили втрату близьких
91. Кризове консультування в соціальній роботі
92. Технології роботи з посттравматичним стресом
93. Соціальна підтримка під час втрати роботи
94. Програми психосоціальної допомоги у надзвичайних ситуаціях
95. Технології роботи з дітьми в кризових ситуаціях
96. Ресоціалізація засуджених після звільнення з місць позбавлення волі
97. Соціальна реабілітація осіб з алкогольною залежністю
98. Технології роботи з наркозалежними особами та їх сім'ями
99. Програми профілактики залежностей у молодіжному середовищі
100. Соціальна підтримка сімей осіб з адиктивними розладами
101. Технології роботи з ігровою залежністю
102. Соціальна реабілітація осіб з хімічними залежностями
103. Програми зниження шкоди для споживачів психоактивних речовин
104. Технології мотиваційного інтерв'ювання в роботі із залежними
105. Соціальна підтримка осіб на етапі виходу із залежності
106. Технології соціального розвитку територіальних громад
107. Розвиток соціального капіталу в сільських громадах
108. Програми соціальної згуртованості в умовах децентралізації
109. Технології організації громадської підтримки вразливих груп
110. Соціальна робота з етнічними меншинами
111. Розвиток мережі соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах
112. Технології соціального картування громадських потреб
113. Програми розвитку соціального підприємництва в громадах
114. Соціальна мобілізація громади для вирішення соціальних проблем
115. Технології партисипативного планування соціальних послуг
116. Соціальна підприємницькість як інструмент соціальних змін
117. Цифрові технології в соціальній роботі
118. Технології онлайн-консультування у соціальній практиці
119. Використання мистецтєрапії в соціальній роботі
120. Технології ресторативної справедливості
121. Соціальна робота через соціальні мережі та мобільні додатки
122. Технології peer-to-peer підтримки в соціальній роботі
123. Використання технологій віртуальної реальності в реабілітації
124. Соціальний маркетинг як інструмент зміни поведінки
125. Технології краудфандингу для соціальних проєктів

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

**Б 1. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи
магістра у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ
завідувач кафедри педагогіки,
адміністрування і спеціальної освіти
_____ Г. Ю. Кравченко
(підпис)
«_____» _____ 2025 р.
(дата)

**МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ
В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ**

Дипломна робота
на здобуття освітнього ступеня магістр
Галузь знань: 23 – Соціальна робота
Спеціальність: 231 – Соціальна робота
Освітньо-наукова програма: Соціальна робота. Соціальна реабілітація

Здобувача вищої
освіти СРСР-24-Г1

(підпис)

Яковенко Оксани Петрівни

Науковий керівник
доктор педагогічних наук, професор

(підпис)

Приходькіна Наталя Олексіївна

Київ – 2025

**Б 2. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра у
формі НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

завідувач кафедри педагогіки,
адміністрування і спеціальної освіти

_____ Г. Ю. Кравченко

(підпис)

«_____» _____ 2025 р.
(дата)

**МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ
В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ**

**Дипломна робота
на здобуття освітнього ступеня магістр**

Галузь знань: 23 – Соціальна робота

Спеціальність: 231 – Соціальна робота

Освітньо-наукова програма: Соціальна робота. Соціальна реабілітація

Здобувача вищої
освіти СРСР-24-Г1

(підпис)

Яковенко Оксани Петрівни

Науковий керівник
доктор педагогічних наук, професор

(підпис)

Приходькіна Наталя Олексіївна

Київ – 2025

**Б 3. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи магістра у
формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

завідувач кафедри педагогіки,
адміністрування і спеціальної освіти

_____ Г.Ю. Кравченко
(підпис)

«_____» _____ 2025 р.
(дата)

**МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ
В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ**

**Магістерська дисертація
на здобуття освітнього ступеня магістр
Галузь знань: 23 – Соціальна робота
Спеціальність: 231 – Соціальна робота
Освітньо-наукова програма: Соціальна робота. Соціальна реабілітація**

Яковенко Оксани Петрівни

Науковий керівник
доктор педагогічних наук, професор

(підпис)

Приходькіна Наталя Олексіївна

Київ – 2025

БЛАНК ЗАВДАНЬ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ ДЗВО
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

завідувач кафедри педагогіки,
адміністрування і спеціальної освіти

_____ Г.Ю. Кравченко
(підпис)

«_____» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи:

затверджена Наказом по Університету від «___» ____ 20__ р. № _____

2. Термін здачі закінченої роботи «___» ____ 20__ р.

3. Цільова постановка й загальний напрямок кваліфікаційної роботи: _____

Об'єкт дослідження: _____

4. Структура й зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, який необхідно опрацювати):

5. Календарний план виконання роботи

№	Назва частин та етапи роботи	Термін виконання	
		за планом	фактично
1.	Вивчення літературних джерел, складання бібліографії		
2.	Написання першого теоретичного розділу/статті		
3.	Написання другого емпіричного розділу/статті		
4.	Написання третього прикладного розділу/статті		
5.	Оформлення кваліфікаційної роботи, доповіді		
6.	Передзахист кваліфікаційної роботи		
7.	Нормоконтроль, одержання відгуку та рецензії, подання роботи на кафедру		
8.	Захист кваліфікаційної роботи		

Дата видачі завдання « ____ » _____ 20 ____ р.

Термін роботи ЕК _____

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Завдання прийняв до виконання роботи _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ

АНОТАЦІЯ

Назаренко І. С. Менеджмент якості в системі соціальних послуг. – Рукопис.

Дослідження присвячено актуальній проблемі підвищення якості соціальних послуг через впровадження сучасних підходів до управління якістю.

Робота розкриває теоретичні засади менеджменту якості в соціальній сфері, аналізує міжнародний досвід застосування систем управління якістю (ISO 9001, EFQM, CAF) у соціальних службах. Практична значущість роботи полягає у розробці комплексної моделі менеджменту якості для соціальних служб, яка включає систему індикаторів якості, процедури внутрішнього аудиту, механізми зворотного зв'язку з клієнтами та план безперервного вдосконалення послуг. Запропонована модель адаптована до українських реалій та може бути впроваджена в різних типах соціальних служб. Результати дослідження сприятимуть підвищенню ефективності діяльності соціальних служб, покращенню задоволеності клієнтів якістю отримуваних послуг та оптимізації використання ресурсів системи соціального захисту.

Ключові слова: менеджмент якості, соціальні послуги, система управління якістю, стандарти якості, оцінювання ефективності, задоволеність клієнтів, соціальні служби.

ANNOTATION

Nazarenko I. S. Quality Management in the Social Services System. – Manuscript.

The research addresses the current problem of improving the quality of social services through the implementation of modern quality management approaches.

The work reveals the theoretical foundations of quality management in the social sphere and analyzes international experience in applying quality management systems (ISO 9001, EFQM, CAF) in social services. The practical significance of the work lies in developing a comprehensive quality management model for social services, which includes a system of quality indicators, internal audit procedures, client feedback mechanisms, and a continuous service improvement plan. The proposed model is adapted to Ukrainian realities and can be implemented in various types of social services. The research results will contribute to improving the efficiency of social services, enhancing client satisfaction with the quality of services received, and optimizing the use of social protection system resources.

Keywords: quality management, social services, quality management system, quality standards, effectiveness assessment, client satisfaction, social services.

**Д 1. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі
ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

ЗМІСТ	
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ	10
1.1. Поняття та сутність якості соціальних послуг	10
1.2. Еволюція підходів до управління якістю соціальних послуг	17
1.3. Нормативно-правове регулювання якості соціальних послуг	25
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ: СТРУКТУРА ТА МЕХАНІЗМИ	30
2.1. Організаційна структура системи управління якістю	30
2.2. Методи та інструменти забезпечення якості соціальних послуг	37
2.3. Стандартизація та сертифікація соціальних послуг	44
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	52
3.1. Досвід впровадження систем менеджменту якості в Україні та світі	52
3.2. Оцінка ефективності менеджменту якості соціальних послуг	59
3.3. Перспективи розвитку менеджменту якості в системі соціальних послуг	66
Висновки до розділу 3	72
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ	80

**Д 2. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі
НАУКОВОЇ ДОПОВІДІ ЗА СУКУПНІСТЮ СТАТЕЙ**

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
1. АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ, ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ	8
2. АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ	9
3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
4. МЕТОДИ ТА МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
5. ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	12
5.1. Результати теоретичного аналізу системи менеджменту якості соціальних послуг: структура та механізми	12
5.2. Результати емпіричного дослідження проблеми забезпечення якості соціальних послуг	14
5.3. Прикладні результати дослідження проблеми забезпечення якості соціальних послуг	16
ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	20
ДОДАТОК А	22
ДОДАТОК Б	...
ДОДАТОК В	...

**Д 3. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи магістра у формі
МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ**

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ	11
1.1. Поняття та сутність якості соціальних послуг	18
1.2. Еволюція підходів до управління якістю соціальних послуг	25
1.3. Нормативно-правове регулювання якості соціальних послуг	
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	33
2.1. Методика та організація дослідження стану розвитку управління якістю соціальних послуг	33
2.2. Аналіз результатів дослідження стану розвитку управління якістю соціальних послуг	44
Висновки до розділу 2	55
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА АПРОБАЦІЯ ТРЕНІНГОВОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	56
3.1. Методи та інструменти забезпечення якості соціальних послуг	56
3.2. Тренінгова програма з розвитку управлінської компетентності з питань управління якістю надання соціальних послуг	63
3.3. Аналіз ефективності впровадження тренінгової програми з розвитку управлінської компетентності з питань управління якістю надання соціальних послуг	75
Висновки до розділу 3	81
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ	90

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВОЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

ДССУ – Державна служба статистики України

ЄС – Європейський Союз

ЗСП – заклад соціальної підтримки

ISO – Міжнародна організація зі стандартизації

КМУ – Кабінет Міністрів України

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я

МСП – Міністерство соціальної політики

НГО – неурядова організація

НПА – нормативно-правовий акт

ОТГ – об'єднана територіальна громада

СП – соціальні послуги

СУЯ – система управління якістю

TQM – загальне управління якістю (Total Quality Management)

УЯ – управління якістю

ЦНАП – центр надання адміністративних послуг

ЦСС – центр соціальних служб

Ж 1. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи магістра у формі ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Зазначається сутність наукової проблеми або завдання, формулюється доцільність та важливість роботи при вирішенні конкретних проблем для розвитку соціальної та поведінкової галузі науки чи практики. Окреслюється недостатність вивчення окремих аспектів проблеми та обґрунтовується необхідність її додаткового вивчення.

Ступінь розробленості проблеми. Зазначаються вітчизняні та зарубіжні науковці, які досліджували окремі аспекти досліджуваної проблеми, їх основні позиції, наукові здобутки. Прізвища науковців подають в алфавітному порядку, наприклад: В. Гладуш, Д. Гришук, Т. Махиня, Н. Приходькіна, І. Сіданіч, Г. Тимошко та ін.

Мета дослідження – формулюється у вигляді запланованого наукового результату дослідження і за змістом узгоджується із темою роботи. Мету дослідження слід сформулювати одним реченням.

Для формулювання мети доцільно застосовувати такі висловлювання:

«Визначити...»,

«Виявити...»,

«З'ясувати...»,

«Довести...»,

«Розробити та апробувати...».

 Не слід писати «Вивчення...» і «Дослідження...», оскільки ці слова відповідають засобу досягнення мети, а не самій меті.

Для досягнення зазначеної мети в роботі поставлені наступні **завдання**:

1. Проаналізувати;
2. Розкрити...;
3. Визначити...;
4. Розробити....

 Завдання дослідження – це покроковий алгоритм досягнення мети, де відображено загальну послідовність просування дослідника до її виконання.

Завдання мають відповідати меті дослідження, розкривати суть теми і знаходити своє тлумачення у висновках, що фіксують і узагальнюють результати їх виконання. Послідовність визначених завдань має бути такою, щоб кожне з них логічно випливало з попереднього. Завдання дослідження мають включати теоретичні і практичні аспекти роботи (теоретичний аналіз наукової літератури, емпіричне дослідження, розробка й апробація тренінгової програми, методичні рекомендації). Їх опис формулюють через дієслово у вигляді стислих і конкретних тез:

«Проаналізувати...»,
«Емпірично дослідити»,
«Виявити»,
«Визначити...»,
«Описати...»,
«Обґрунтувати...»,
«Довести...»,
«Досягти...»,
«З'ясувати...»,
«Охарактеризувати...»,
«Провести...»,
«Розкрити...»,
«Розробити й апробувати...».

Об'єкт дослідження — це певний процес, певне педагогічне явище, яке існує незалежно від суб'єкта пізнання і на яке спрямована увага дослідника або це той педагогічний простір, та область, в рамках якої і знаходиться (містить) те, що вивчатиметься.

Предмет дослідження — це те, на що спрямований процес пізнання дослідника в межах об'єкта, тобто його частина чи окремий аспект.

Методи дослідження. Перераховуються використані у кваліфікаційній роботі наукові методи дослідження (теоретичні, емпіричні, статистичні) та змістовно відзначається, що саме досліджувалося кожним методом.

Практичне значення отриманих результатів. Надаються відомості про практичне використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання.

Апробація результатів дослідження. Зазначаються вихідні дані конференцій, наукових статей, тез конференцій, в яких було оприлюднено результати дипломної роботи.

Структура та обсяг роботи. Перераховуються усі структурні елементи кваліфікаційної роботи із зазначенням про обсяг, кількість розділів, рисунків, таблиць, списку використаних джерел, додатків.

Наприклад. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел із 60 найменувань та трьох додатків. Робота містить 1 таблицю та 2 рисунки. Повний обсяг роботи – 130 сторінок, основна її частина становить 102 сторінки друкованого тексту.

Ж 2. Структура та зміст вступу до кваліфікаційної роботи магістра у формі МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Зазначається сутність наукової проблеми або завдання, формулюється доцільність та важливість роботи при вирішенні конкретних проблем для розвитку соціальної та поведінкової галузі науки чи практики. Окреслюється недостатність вивчення окремих аспектів проблеми та обґрунтовується необхідність її додаткового вивчення.

Ступінь розробленості проблеми. Зазначаються вітчизняні та зарубіжні науковці, які досліджували окремі аспекти досліджуваної проблеми, їх основні позиції, наукові здобутки. Прізвища науковців подають в алфавітному порядку, наприклад: В. Гладуш, Д. Гришук, Т. Махиня, Н. Приходькіна, І. Сіданіч, Г. Тимошко та ін.

Мета дослідження – формулюється у вигляді запланованого наукового результату дослідження і за змістом узгоджується із темою роботи. Мету дослідження слід сформулювати одним реченням. Доцільно застосовувати такі висловлювання: *«Визначити...», «Виявити...», «З'ясувати...», «Довести...», «Розробити та апробувати...»*. Не слід писати «Вивчення...» і «Дослідження...», оскільки ці слова відповідають засобу досягнення мети, а не самій меті.

Для досягнення зазначеної мети в роботі поставлені наступні **завдання**:

1. Проаналізувати;
2. Розкрити...;
3. Визначити...;
4. Розробити....

 Завдання дослідження – це покроковий алгоритм досягнення мети, де відображено загальну послідовність просування дослідника до її виконання. Завдання мають відповідати меті дослідження, розкривати суть теми і знаходити своє тлумачення у висновках, що фіксують і узагальнюють результати їх виконання. Послідовність визначених завдань має бути такою, щоб кожне з них

логічно впливало з попереднього. Завдання дослідження мають включати теоретичні і практичні аспекти роботи (теоретичний аналіз наукової літератури, емпіричне дослідження, розробка й апробація тренінгової програми, методичні рекомендації). Їх опис формулюють через дієслово у вигляді стислих і конкретних тез:

*«Проаналізувати...»,
«Емпірично дослідити»,
«Виявити»,
«Визначити...»,
«Описати...»,
«Обґрунтувати...»,
«Довести...»,
«Досягти...»,
«З'ясувати...»,
«Охарактеризувати...»,
«Провести...»,
«Розкрити...»,
«Розробити й апробувати...».*

Об'єкт дослідження – це певний процес, певне педагогічне явище, яке існує незалежно від суб'єкта пізнання і на яке спрямована увага дослідника або це той педагогічний простір, та область, в рамках якої і знаходиться (містить) те, що вивчатиметься.

Предмет дослідження – це те, на що спрямований процес пізнання дослідника в межах об'єкта, тобто його частина чи окремий аспект.

Методи дослідження. Перераховуються використані у кваліфікаційній роботі наукові методи дослідження (теоретичні, емпіричні, статистичні) та змістовно відзначається, що саме досліджувалося кожним методом.

База дослідження. Надається інформація про базу проведення експерименту і кількість досліджуваних (їх розподіл за такими характеристиками як вік, стать, професія тощо).

Наукова новизна (для кваліфікаційної роботи у формі магістерської дисертації та дипломної роботи магістра). Представляються основні наукові

положення з обов'язковою вказівкою на відмінності одержаних результатів від відомих раніше. Для формулювання наукової новизни використовують такі вирази:

«Уперше обґрунтовано...»,

«Уперше отримано...»,

«Удосконалено...»,

«Сформульовано положення...»,

«Подальшого розвитку набули...»,

«Розроблено методичні підходи ... що відрізняються від...»,

«Розширено наукове уявлення щодо...».

Практичне значення отриманих результатів. Надаються відомості про практичне використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання.

Апробація результатів дослідження. Зазначаються вихідні дані конференцій, наукових статей, тез конференцій, в яких було оприлюднено результати дипломної роботи.

Структура та обсяг роботи. Перераховуються усі структурні елементи кваліфікаційної роботи із зазначенням про обсяг, кількість розділів, рисунків, таблиць, списку використаних джерел, додатків.

Наприклад. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (230), 3 додатки. Робота містить 1 таблицю та 2 рисунки. Повний обсяг роботи – 130 сторінок, основна її частина становить 102 сторінки друкованого тексту.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЗАГОЛОВКІВ, ТАБЛИЦЬ, РИСУНКІВ

К.1 Зразок оформлення заголовків у тексті кваліфікаційної роботи

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

1.1. Поняття та сутність якості соціальних послуг

К.2 Зразок оформлення рисунку у тексті кваліфікаційної роботи

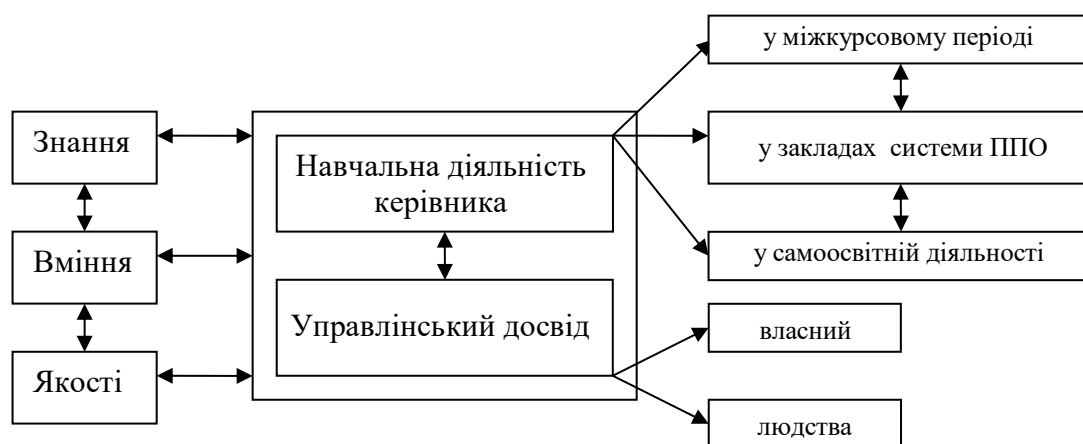
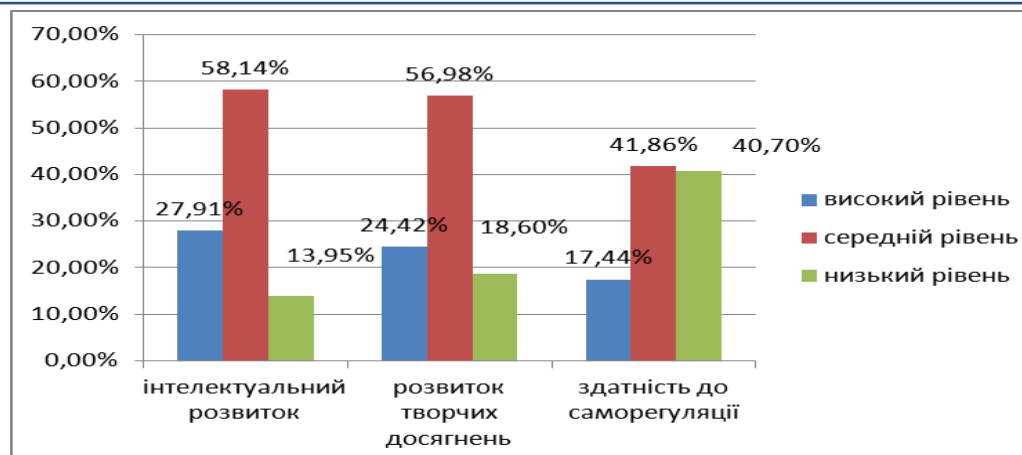

Рис. 1.4. Розвиток професійної компетентності керівника ЗДО у системі ПК (за Т. Махинею)

**Рис. 2.5. Результати анкетування батьків щодо їх впливу на розвиток
обдарованості своїх дітей**

К.3 Зразок оформлення таблиці у тексті кваліфікаційної роботи

Таблиця 3.1

**Результати міського моніторингу з вивчення англійської мови 11-класників
м. Горішні Плавні за рівнями станом на 01.03.2020 р.**

ЗЗСО	Високий рівень (12 – 10 балів)	Достатній рівень (9 – 7 балів)	Середній рівень (6 – 4 балів)	Низький рівень (3 – 1 бала)	Кількість учасників
ЗОШ №1	0	3	3	0	6
ЗОШ №2	0	0	5	0	5
СЗОШ №3	0	7	10	0	17
СЗОШ №4	6	16	10	0	32
СЗОШ №5	2	4	1	0	7
ЗОШ №6	0	1	2	1	4

**ПРИКЛАДИ МОВНИХ КЛІШЕ ТА МОВНИХ КОНСТРУКЦІЙ ДЛЯ ВИКЛАДУ ЗМІСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

**Мовні кліше для викладу тексту в теоретичній частині кваліфікаційної
роботи**

- Проблема є мало розробленою / недослідженою / заслуговує на особливу увагу...
- Проблема заслуговує на особливу увагу...
- Проблема не була об'єктом спеціального вивчення...
- Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання ... Можна виокремити досить значну кількість психологічних досліджень...
- Аналіз проблеми свідчить про відсутність загальноприйнятого визначення поняття...
- Аналіз наукових праць, присвячених проблемі... свідчить про багатогранність та складність цього феномену...
- Дослідники дійшли висновку...
- На сьогоднішній день багато дослідників...
- У сучасному науковому знанні все більше утверджується поняття... Отже, на сьогодні досить поширеною є думка про те...
- У зв'язку з цим цікавими є результати дослідження... У цілому, можна констатувати, що...
- У концепції К. Махненко цей феномен розглядається як... На думку Л. Фішмана, під поняттям... розуміється...
- Л. Мітіна, Г. Мітін поняття... визначають як... К. Ванерко тлумачить поняття... як...
- У працях... висвітлюються проблеми...
- Важливим також є дослідження А. Воронько щодо... Крім того, привертають увагу дослідження... Подібної точки зору дотримуються...
- Серед українських дослідників цієї проблеми слід, насамперед, указати на праці О. Бондаренка [4], А. Пилипенка [24], Е. Сергієнко [46], які розглядають...
- Окрім того, як підкреслює В. Музиченко [45], можна говорити про особливості...
- У контексті проблеми нашого дослідження привертають увагу також праці... в яких визначено, що...
- Вивчаючи досвід зарубіжних авторів [34; 54; 62 та ін.], які визначають... Водночас у більшості праць, на нашу думку, недостатня увага приділяється аналізу...

- Отже, незважаючи на певні відмінності в термінах... принципів відмінностей у розумінні змісту та структури (поняття..., явища..., феномена... тощо) немає...

Мовні кліше для викладу змісту в емпіричній частині кваліфікаційної роботи

- Метою констатувального експерименту було...
- Відповідно до структури (досліджуваного явища) баз дослідження...
- Отримані статистичні дані було проаналізовано...
- Математичне опрацювання даних та графічна презентація здійснювалися за допомогою...
- За допомогою опитувальника «...» можна визначити... Цей опитувальник дав змогу визначити...
- Для дослідження... використовувався комплекс методик... На основі дослідження рівнів...
- На першому етапі емпіричного дослідження ми поставили за мету... Аналіз результатів діагностики...
- Як показав аналіз результатів дослідження,... У процесі дослідження було встановлено...
- Як видно з табл. 2.1,...
- З даних, наведених у табл. 2.2, бачимо, що...
- У табл. 2.3 висвітлюється певна тенденція, а саме:... У табл. 2.4 відображено, що...
- Наступний крок у вивченні... передбачав аналіз результатів застосування методики...
- У більшості досліджуваних має місце низький та середній рівень розвитку... Переважна кількість учасників експерименту...
- Було проведено аналіз відповідей...
- Отже, можна констатувати... Отримані дані свідчать про те, що...
- Установлено, що приблизно половина досліджуваних... Лише незначна кількість досліджуваних...
- Привертає увагу той факт, що майже половина досліджуваних... Подібні результати отримано...
- Виявлено цікаву закономірність... Визначено особливості прояву... Проаналізовано статистичні дані... Встановлено такі статистичні результати...
- З'ясовано, що має місце певна закономірність...
- За результатами дослідження можна припустити, що...

- Щодо окремих проявів досліджуваного явища було встановлено, що... Важливим моментом нашого дослідження стало визначення...
- Результати дослідження дали змогу встановити... Наступним етапом дослідження стало вивчення...
- Це підтверджується й даними, отриманими за опитувальником...
- На наступному етапі констатувальної частини емпіричного дослідження було проаналізовано...
- Водночас привертає увагу той факт... Так, зокрема, простежується...
- Загалом, аналіз результатів дослідження дав можливість виявити... Отже, можна говорити про те, що...
- Узагальнення результатів дослідження... дає можливість...

Мовні кліше для опису результатів математичної статистики

- За результатами кластерного аналізу...
- За результатами кореляційного аналізу...
- Виявлено середній прямий (слабкий обернений, сильний прямий) кореляційний зв'язок між ... та ...
- За результатами дослідження виявлено статистично значущі відмінності...
- У цілому, не виявлено статистично значущих відмінностей...
- За критерієм χ^2 також проаналізовано особливості...
- Завдання кореляційного аналізу полягає в дослідженні зв'язків між ...
- Рівень статистичної значущості (достовірності) результатів...
- Частотний аналіз засвідчив...

Мовні конструкції, що виконують функцію зв'язку між реченнями в наукових текстах

У мовних конструкціях, які виконують функцію зв'язку між реченнями в наукових текстах використовують різні лексичні засоби для позначення:

– *причини та наслідку або умови та наслідку* – (і)тому, тому, що, оскільки, з чого виходить, звідки виходить, внаслідок, у результаті, на основі вищезначеного, на підставі вказаного вище, у зв'язку з цим, згідно з цим, у цьому випадку, за таких умов, у такому випадку, свідчить, вказує, говорить, відповідає, дає можливість, дозволяє, сприяє, має значення;

– *часового співвідношення та порядку викладення* – спочатку, насамперед, у першу чергу, першим (наступним, попереднім) кроком, одночасно, у той же час, поруч із цим, поряд із таким, попередньо, вище, раніше, ще раз, знову, потім, після цього, згодом, далі, пізніше, по-перше, по-друге і т.п., зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу, у минулі роки, останнім часом, на закінчення, зрештою, нарешті;

– *зіставлення та протиставлення* – але, утім, проте, однак, зрештою, як ..., так і ...; так само, як і ...; не тільки, але і (й), порівняно з; навпаки, аналогічно, таким чином, також, з одного (з іншого) боку, у той час, як; якщо..., то ...; разом із тим;

– *доповнення або уточнення* – також і, до того ж, при цьому, разом з тим, окрім того, більше того, понад, особливо, а надто;

– *посилання на попередній або наступний* – тим більше, що, у тому разі, у випадку, тобто, а саме, як було сказано (показано, доведено, визначено, отримано, знайдено, встановлено), виходячи з міркувань, як підкреслювалося, як указувалося вище, згідно з цим, відповідно до цього, відповідним чином, у зв'язку з цим (з вищевикладеним, з вищезазначеним), цей, що розглядається, вищевказаний і т.п., такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу (виду), схожий на ..., багато з них, деякі з них, наступний, деякий, надалі, подальший, більшість, більша частина;

– *узагальнення, висновку* – звідси (з цього) витікає, звідси (з цього) виходить, звідси стає зрозумілим, звідси (з цього) очевидно, це дозволяє зробити висновок, це дозволяє дійти висновку, це зводиться до такого, на закінчення, і нарешті;

– *ілюстрації*: – наприклад, для прикладу, прикладом може слугувати (бути), такий же (наприклад), у випадку, для випадку, про те може свідчити; що очевидно;

– *введення нової інформації* – розглянемо такі випадки, зупинимось детально на ..., основні переваги цього методу полягають ..., деякі додаткові зауваження ..., декілька слів щодо перспектив дослідження ..., наведемо декілька прикладів.

**ОФОРМЛЕННЯ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ, ПОСИЛАННЯ
ЗА ДСТУ 8302:2015 «БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА
ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ»**

**М.1 Приклади оформлення використаних джерел за ДСТУ 8302:2015
«Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
КНИГИ	
Один автор	Алексєєнко Т. Ф. Булінг і мобінг: стратегії подолання. Київ : Ніка-Центр, 2023. 256 с. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ : Либідь, 2022. 848 с. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посіб. Київ: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2021. 184 с.
Два автора	Ольвеус Д., Лімбер С. П. Булінг у школі: оцінка та поширення програми профілактики булінгу Ольвеуса. Американський журнал ортопсихіатрії. 2023. 3. 80. No1. Р. 124-134. Петрочко Ж. В. Основи соціально-правового захисту особистості : навч. посіб. Київ : Академія, 2023. 248 с. Сміт П. К., Томпсон Д. Шкільний булінг: ідеї та перспективи. Лондон : Рутледж, 2024. – 324 с. : іл.
Три автора	Зверєва І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика: монографія. Київ: Правда Ярославичів, 2023. 324 с. Максимова Н. Ю., Грись А. М., Манілов І. Ф. Психологічна допомога дітям, які зазнали насильства : навч.-метод. посіб. Київ : Логос, 2024. 196 с.
Чотири автори	Капська А. Й., Пеша І. В., Міхеєва О. Ю., Соляник М. Г. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями : навч. посіб. Київ : Слово, 2023. 328 с.
П'ять і більше авторів	Вайнола Р. Х., Карпенко О. Г., Петрочко Ж. В., Тимошенко Н. Є., Романова Н. Ф. Технології соціально-реабілітаційної роботи : підручник. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2024. 264 с.
Колективний автор	Національна академія педагогічних наук України. Протидія булінгу та мобінгу в закладах освіти : аналітична доповідь. Київ : Педагогічна думка, 2024. 125 с. Міністерство освіти і науки України. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству. Київ : НМЦ "Українська книга", 2023. 86 с.

	Інститут проблем виховання НАПН України. Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді : монографія / за заг. ред. І. Д. Беха. Київ : Логос, 2024. 234 с.
Багатотомне видання	Алексєєнко Т. Ф. Соціальна педагогіка: теорія і технології : підручник : у 2 т. / Т. Ф. Алексєєнко. Київ : Центр навчальної літератури, 2019-2020. Т. 1 : Основи соціально-педагогічної реабілітації. 2019. 408 с. Т. 2 : Технології соціально-педагогічної роботи. 2020. 426 с. Петрочко Ж. В. Сучасні виклики у соціальній роботі : у 2 т. / Ж. В. Петрочко. Харків : Право, 2020-2021. Т. 1 : Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з жертвами насильства. 2020. 386 с. Т. 2 : Практика соціальної роботи з жертвами мобінгу. 2021. 392 с.
За редакцією	Соціально-педагогічна робота з вразливими категоріями населення : навч. посіб. / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ : Каравела, 2020. 328 с. Технології соціально-педагогічної реабілітації : практикум / за ред. А. Й. Капської. Київ : Слово, 2019. 456 с. Профілактика та подолання мобінгу в освітньому середовищі : колект. монографія / за ред. В. М. Оржеховської. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2021. 379 с
Автор і перекладач	Олвеус Д. Булінг у школі: профілактика та подолання / пер. з англ. О. М. Петренко. Київ : Освіта, 2024. 276 с. Ріверс І. Протидія мобінгу: практичний посібник / пер. з англ. В. О. Кузьменко, О. П. Шевченко ; за ред. Т. Ф. Алексєєнко. Харків : Ранок, 2023. 224 с. Кім Е. Психологія шкільного цькування / пер. з корейської М. В. Іваненко ; наук. ред. пер. П. М. Гнатенко. Київ : Ніка-Центр, 2024. 182 с.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
Розділ книги	Коваль Л. Г. Діагностика та профілактика мобінгу в учнівському колективі. Превентивна педагогіка: теорія і практика / за ред. М. М. Фіцули. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. Розд. 8. С. 245-276. Сидоренко В. В. Групова робота з подолання наслідків мобінгу. Практична соціальна робота / за ред. Л. М. Вольнової. Київ : Каравела, 2021. Розд. 4. С. 145-178.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Іваненко І. І. Інноваційні методи реабілітації жертв мобінгу. Соціальна педагогіка XXI століття : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 15-16 жовт. 2024 р. Київ, 2024. С. 89-92. Коваленко Н. П. Досвід впровадження антимобінгових програм в українських школах. Актуальні проблеми соціальної педагогіки : зб. наук. праць. Харків, 2024. С. 145-148.

Статті з продовжуючих та періодичних видань	Андрєєва М. О. Соціально-педагогічна підтримка жертв мобінгу в шкільному середовищі. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2020. Вип. 24. С. 45-52. Василенко О. М. Профілактика мобінгу в учнівському колективі: соціально-педагогічний аспект. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства. 2019. Вип. 42. С. 137-145. Дмитренко К. А. Технології соціально-педагогічної реабілітації жертв цькування в освітньому просторі. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2021. Вип. 3. С. 58-67.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Книги	Коваленко Н. П. Технології подолання мобінгу в освітньому середовищі : монографія. Харків: ХНПУ, 2021. 315 с. DOI: 10.32841/2409-1154.2021.48-2.1 Литвиненко П. В. Соціально-педагогічна робота з жертвами булінгу : навч. посіб. Київ : КНУ, 2020. 245 с. DOI: 10.31470/2706-7904-2020-15-225-229
Законодавчі документи	Державна служба якості освіти України. Рекомендації щодо протидії булінгу та мобінгу в закладах освіти. URL: https://sqe.gov.ua/recommendations (дата звернення: 02.02.2025). ЮНІСЕФ. Глобальний звіт про стан запобігання насильству щодо дітей у 2023 році. URL: https://www.unicef.org/reports/global-status-report-2023 (дата звернення: 02.02.2025).
Періодичні видання	Дмитренко К. А. Протидія мобінгу в школах: нові підходи. Освіта.ua : [сайт]. 2021. URL: http://osvita.ua/school/83594/ (дата звернення: 18.01.2025). Жданович Ю. М. Як допомогти дитині, яка стала жертвою цькування. НУШ : Нова українська школа : [веб-портал]. 2020. URL: http://nus.org.ua/articles/mobing-help/ (дата звернення: 25.01.2025). Петренко О. Б. Мобінг у школі: як розпізнати та подолати. Педагогічна преса : [електрон. газета]. 2021. 15 берез. URL: http://pedpresa.ua/articles/mobing-school/ (дата звернення: 23.01.2025).
Сторінки з веб-сайтів	Протидія булінгу та мобінгу в освітньому середовищі : рекомендації фахівців / Міністерство освіти і науки України : [офіц. вебсайт]. URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/protidiya-bulingu-rekomendaciyi-fahivciv (дата звернення: 20.01.2025). Соціально-психологічна служба. Програми реабілітації постраждалих від цькування / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова : [вебсайт]. URL: https://npu.edu.ua/психологічна-служба/програми-реабілітації (дата звернення: 22.01.2025). Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству / Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи : [вебсайт]. URL: http://psyua.com.ua/page/recomend.php (дата звернення: 15.01.2025).

ІНШІ ДОКУМЕНТИ	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 02.02.2025). Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107 Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : наказ МОН від 22.05.2018 № 509. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18 (дата звернення: 02.02.2025).
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК A01D 41/02, A01D 41/04, A01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Петренко О. М. Соціально-педагогічні умови профілактики та подолання мобінгу в освітньому середовищі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Київ, 2023. 250 с. Сидоренко А. В. Технології соціально-педагогічної реабілітації жертв шкільного насильства : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Харків, 2022. 20 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Примітки:

1. [ДСТУ 8302:2015](#). Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання/ Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.

2. Стандарт є регламентуючим документом для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у наукових роботах. Він установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщення в документах.

3. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» не замінює ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003, IDT), але він дозволяє значно спростити укладання переліків посилань.

4. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. "Список використаної літератури" (як частини довідкового апарату) наводять у формі бібліографічного запису (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

М.2 Правила цитування та посилання на літературні джерела за ДСТУ 8302:2015

«Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Цитати подаються державною мовою та обов'язково супроводжують посиланням на джерело, указують номер у квадратних дужках, за яким це джерело зазначено в переліку бібліографічного опису, сам текст цитати починають і закінчують лапками, наприклад: «Текст цитати» [23].

Дослівне цитування думок автора береться в лапки, у квадратних дужках указується порядковий номер використаного джерела за списком літератури та конкретної сторінки (чи номери сторінок) з якої взята цитата, наприклад: [6, с. 32].

Парафраз (непряме цитування): переказ думок інших авторів своїми словами не передбачає виділення тексту лапками, але потребує обов'язкового відповідного посилання на джерело.

Цитата всередині рядка (розміром до трьох рядків тексту) починається і закінчується лапками і наводиться зі збереженням граматичної форми, зі збереженням особливостей авторського написання і обов'язковим посиланням у квадратних дужках на номер використаного джерела із списку літератури.

Текст цитати з трьох і більше рядків тексту (блокова цитата) лапками не виділяється, але також супроводжується бібліографічним посиланням на джерело.

Якщо текст цитовано не за першоджерелом, то на початку підрядкового бібліографічного посилання наводять пояснювальні слова: «Наведено за:», «Цит. за:» («Цитовано за») і зазначають джерело, з якого запозичений текст.

При неповному цитуванні автора допускається пропуск слів, що позначається трьома крапками, наприклад: «... текст» [12]. Але при цьому слід не допускати перекручування його думок.

Посилання на декілька джерел інформації, наведених у переліку джерел посилання, рекомендовано подавати так: «... у працях [23–26]» або [6; 12; 21; 24].

ЗРАЗОК ВІДГУКУ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

ВІДГУК НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Здобувача вищої освіти _____ Шифр групи _____

Тема роботи _____

Дата отримання «_____» _____ 202__ р.

Науковий керівник _____

(прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

1. Актуальність обраної теми _____

2. Досягнення мети та якість вирішення завдань роботи _____

3. Оцінка наукового рівня змісту роботи _____

4. Можливість застосування результатів дослідження _____

5. Рекомендації щодо удосконалення роботи _____

_____6. Загальна оцінка _____
«_____» _____ 202__ р._____
(підпис наукового керівника)

ДОДАТОК П

ЗРАЗОК РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Здобувача вищої освіти _____

Шифр групи _____

Тема роботи _____

Дата отримання «_____» _____ 202__ р.

Рецензент _____

(вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

1. Обґрунтування актуальності обраної теми _____

2. Відповідність методології проблемі дослідження _____

3. Науково-теоретичний рівень роботи _____

4. Якість і доцільність обраної методики стосовно основних етапів роботи

5. Практична спрямованість роботи та можливість використання результатів дослідження _____

6. Досягнення мети і якість виконання завдань роботи _____

7. Зауваження та рекомендації щодо удосконалення роботи _____

8. Загальна оцінка _____

«_____» _____ 202__ р.

(підпис рецензента)

(підтвердження підпису рецензента)

ДОДАТОК Р

АНТИПЛАГІАТНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОНЛАЙН СЕРВІСИ ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ

Безкоштовні програми перевірки тексту на плагіат

1. **Advego Plagiatus** <http://advego.ru/plagiatus/> – одна з кращих і найшвидших програм для перевірки будь-яких текстів на унікальність. Для перевірки тексту його необхідно скопіювати у вікно з програмою і натиснути кнопку перевірки. Сайти, де знайшлися такі ж матеріали тексту, відображатимуться в нижньому вікні програми.

2. **Etxt Antiplagiat** <http://www.etxt.ru/antiplagiat/> – аналог Advego Plagiatus. Перевірка тексту триває довше і перевіряється він більш ретельніше. Відсоток унікальності тексту нижче, ніж у багатьох інших сервісах. Користуватися програмою просто: спочатку потрібно скопіювати текст у вікно, потім натиснути кнопку перевірки. Протягом декількох секунд програма надасть результат.

Онлайн сервіси перевірки на плагіат

1. **ANTIPLAGIAT** <http://www.antiplagiat.ru/> — ідея сервісу полягала спочатку в перевірці на плагіат курсових та дипломних робіт. Він корисний для студентів і аспірантів, але дуже слабенький при перевірці звичайних текстів. Сервісом можна користуватися для будь-якої початкової перевірки на унікальність, але до результатів варто ставитися з підозрою. Краще підкріпити їх результатами в інших системах.

2. **CONTENT-WATCH** <http://www.content-watch.ru/text/> — під час перевірки на унікальність використовує власний алгоритм пошуку в інтернет. Сайти можуть містити повні або часткові копії заданого тексту. Реєструватися для перевірки на сайті не потрібно. На основі запропонованих варіантів підраховується загальна унікальність тексту у відсотках, а також унікальність щодо кожної знайденої сторінки. Є можливість подивитися, які частини тексту

були знайдені на кожній з проаналізованих сторінок. Варто зауважити, що існує відмінна можливість ігнорувати певний сайт. До обмежень відносяться також довжина тексту – до 3000 символів (після реєстрації – до 10 тисяч); 5 запитів на день для одного користувача (20 запитів після реєстрації).

3. **TEXT.RU** <http://text.ru> — за заявами розробників, це найбільш просунутий сервіс. Він здійснює перевірку на онлайн плагіат за алгоритмом:

- захищає від неякісного рерайту зі зміною кожного п'ятого чи четвертого слова (в текстах, написаних так само, буде виявлений високий відсоток збігів з першоджерелом);
- виявляє просте переставляння слів і фраз місцями (не допоможе зміна відмінків, часів та інших граматичних категорій слова).

4. **UNICHECK** <https://unichек.com/uk-ua> — онлайн-інструмент для швидкої перевірки академічних робіт та будь-яких інших текстів на плагіат. Виконує швидку перевірку по інтернет, а також по базах наукових робіт університетів чи репозитаріїв. Unichек знаходить текстові збіги та розпізнає маніпуляції з текстом за лічені хвилини. Програма автоматично генерує онлайн звіт.

5. **STRIKEPLAGIARISM** StrikePlagiarism.com — антиплагіатна інтернет-система, яка автоматично перевіряє оригінальність тексту. У системи простий і зручний для користування інтерфейс. Документи можна завантажувати в форматах DOC, ODT, TXT, PDF, відсутні обмеження на обсяг документу. Текст порівнюється з ресурсами інтернет та базою даних системи.

6. **ANTIPLAGIAT** <http://antiplagiat.su/> — проста і швидка перевірка. Реєструватися не потрібно, інформативність – посередня. Після перевірки з'являється вікно із заданим текстом і його унікальністю.